

MEMÒRIA

Llei per al desenvolupament i la diversificació dels sectors ramader i agrícola

I. Introducció

La ramaderia i l'agricultura tenen un rol essencial per a la nostra societat atenent el fet que les zones de muntanya necessiten l'agricultura i la ramaderia en tant que sectors que desenvolupen tot un seguit d'accions que són cabdals per afavorir la conservació del paisatge i la biodiversitat. Així mateix, asseguren la prevenció dels riscos naturals que poden malmetre el territori (incendis, torrentades, allaus, etc.), els quals ara, amb el canvi climàtic, s'han exacerbat.

D'altra banda, els sectors ramader i agrari tenen també un paper de salvaguarda dels nostres valors culturals i de conservació de la nostra identitat, i han esdevingut activitats clau per poder assegurar la conservació dels béns naturals i patrimonials que formen part dels nostres principals atractius turístics i, per consegüent, del nostre desenvolupament econòmic i social. No hem d'oblidar, doncs, d'on venim si volem encarar el futur amb la garantia que la preservació del nostre sector primari és un dels millors referents per tenir presents els nostres orígens i els fonaments en els quals se sustenta la societat andorrana actual.

El 10 de desembre de 1998, el Consell General va aprovar la Llei de creació de la societat Ramaders d'Andorra, SA, amb l'objectiu d'establir una entitat mercantil participada pel Govern i pels titulars de les explotacions agràries amb activitat ramadera. La finalitat era impulsar la ramaderia a través de la comercialització de la carn i els productes carnis que es poden obtenir del bestiar criat i engreixat a Andorra.

La societat va iniciar el seu camí amb la participació de només alguns socis i principalment orientada a comercialitzar la carn del bestiar boví. Amb el pas del temps, el projecte s'ha consolidat amb la integració de la immensa majoria dels ramaders del país, fet que ha permès que comercialitzi pràcticament la totalitat de la carn i els productes carnis que s'obtenen a partir de la cria i l'engreix del bestiar boví, oví, cabrú i equí. Ramaders d'Andorra, SA dona valor a aquests productes amb els segells respectius que els identifiquen sota la denominació de "Carn de qualitat controlada d'Andorra" o, donat el cas, el segell de carn de vedella d'Andorra sota la indicació geogràfica protegida (IGP) que va ser registrada per la Unió Europea.

A principis de 1999, entrava en funcionament l'escorxador nacional. Aquesta infraestructura pública ha estat una eina clau per afavorir la continuïtat de l'activitat ramadera i la consolidació de la producció i comercialització de la carn i dels productes carnis de qualitat. Fins al 1999, la majoria del bestiar que es criava i s'engreixava al país es destinava a l'exportació, amb el consegüent seguit de costos i traves administratives que gravaven i dificultaven considerablement el desenvolupament de l'activitat ramadera i, en conseqüència, la seva viabilitat.

Posteriorment, el 22 de juny del 2000, el Consell General aprovava la Llei d'agricultura i ramaderia, amb la finalitat principal de crear i definir els ajuts públics destinats a la producció agrària i, en particular, a la producció ramadera. D'aquesta manera es pretenia assegurar el manteniment i la continuïtat d'aquest sector, com un àmbit productiu de l'economia nacional. A més, la Llei reconeix el rol essencial que té la ramaderia en la provisió de serveis ecosistèmics com ara la conservació dels paisatges rurals i de les pastures d'alta muntanya i la conservació de la biodiversitat, així com en la prevenció dels riscos naturals (incendis, allaus, etc.), dels quals es beneficia el conjunt de la societat.

La Llei d'agricultura i ramaderia i els reglaments que la desenvolupen preveuen tot un seguit d'ajuts públics orientats a remunerar el sector ramader per aquests serveis, sempre que s'articulin sobre la base de l'aplicació de pràctiques ramaderes tradicionals de muntanya en les quals impera el respecte pel medi ambient i de la seguretat i qualitat alimentàries.

La reglamentació per la qual es van fixar, l'any 2006, les característiques de la raça bruna d'Andorra completa les iniciatives endegades per poder assolir la fita de produir un producte de qualitat amb característiques singulars pròpies del nostre territori, que confereixen el valor distintiu a la carn bovina. La raça bruna va ser seleccionada de forma consensuada amb el sector per la seva capacitat d'adaptació a les característiques del nostre entorn i al model productiu basat principalment en l'aplicació de pràctiques tradicionals de cria del bestiar, en què preval l'alletament natural i l'alimentació del bestiar a partir de les pastures supraforestals i l'herba que s'obté amb el dall dels prats. El cicle d'engreix es completa per mitjà d'un aliment compost natural que està regulat i estrictament controlat.

Si bé el conjunt d'aquestes eines legals ha donat el seu fruit i s'han assolit les finalitats que es perseguien, cal reconèixer, però, que el sector agrari s'ha sostingut fins ara principalment en el cultiu i la comercialització del tabac. El mercat del tabac ha sofert un ajustament considerable durant els darrers anys atenent el context actual, en què el consum de tabac disminueix progressivament per raons de salut pública.

Durant la negociació entre Andorra i la UE per trobar un encaix específic a la situació particular del sector del tabac –ja sigui en la vessant del cultiu, ja sigui en la vessant de la producció industrial de productes del tabac–, es va assolir un acord que fixa un període transitori de 30 anys, a comptar de l'entrada en vigor de l'Acord d'associació amb la UE, abans que els productes del tabac siguin inclosos en el règim de la unió duanera. Entre els arguments avançats per Andorra per obtenir aquest termini, destaca la necessitat de disposar d'un termini de temps suficient per poder diversificar les nostres activitats agrícoles i ramaderes, i per poder fer-ho establint els instruments jurídics i estratègics adients per acompanyar el sector en el desenvolupament i la creació de noves activitats agropecuàries que puguin assegurar la diversificació de les seves principals fonts d'ingressos i, per consegüent, la seva perennitat.

Aquesta Llei s'emmarca en aquest context de foment de la diversificació, necessari per aprofitar de la millor manera el temps assolit en la negociació amb la UE.

Durant les darreres legislatures s'han iniciat accions per avançar cap a una diversificació de l'economia andorrana, altament fràgil per la dependència d'uns pocs sectors d'activitat. Les negociacions en curs per aconseguir un acord d'associació amb la Unió Europea han de permetre construir el marc jurídic que garantirà la participació, progressiva i estructurada, d'Andorra en el mercat únic de la UE. És en aquest context de diversificació progressiva de la nostra economia i d'implementació d'un marc jurídic equivalent amb el del mercat únic de la UE que el sector primari del país ha de disposar d'instruments normatius suficients per beneficiar-se de la participació en un mercat que transcendeix les nostres fronteres, aprofitant la desaparició de les traves tècniques i sanitàries per a l'intercanvi de béns i serveis.

Per altra banda, l'adaptació als impactes del canvi climàtic també implica una transició cap a models que impulsin la denominada *economia verda*, per afavorir un nou marc de desenvolupament econòmic i social en el qual predomini la sostenibilitat.

Atenent el context actual és, doncs, indubtable que cal garantir la continuïtat del sector primari com a productiu i essencial de l'economia andorrana pels beneficis que aporta al conjunt de la societat, en particular prenent en consideració que som un país de muntanya on la principal font de generació de riquesa està estretament vinculada al sector dels serveis turístics i, per consegüent, a la conservació del medi natural, que és un dels nostres principals reclams d'atracció turística.

Per tant, és necessari adaptar els marcs legislatius que afecten, directament o indirectament, l'activitat agrària i ramadera perquè se n'afavoreixi el desenvolupament i la diversificació, i adaptar-se també a les noves exigències de la societat en termes mediambientals, de benestar animal, de seguretat alimentària, d'implantació d'energies renovables o, encara, d'increment de la demanda de productes alimentaris de proximitat de qualitat.

En sintonia amb les demandes del ram, aquesta Llei pretén ser un instrument a disposició dels sectors ramader i agrari, per permetre la materialització d'iniciatives que contribueixin al seu desenvolupament i a la diversificació de la seva activitat.

La Llei consta de cinc articles, que en defineixen l'objecte, l'àmbit d'aplicació i les seves finalitats.

Per garantir la conservació dels sectors ramader i agrícola i orientar la seva diversificació, és imprescindible la col·laboració entre les administracions públiques, d'acord amb les seves competències. En aquest sentit la Llei preveu la creació de la Comissió Nacional de Ramaderia i Agricultura, com a òrgan consultiu i de coordinació de les actuacions del Govern i dels comuns, amb la participació dels representants del sector.

II. Aspectes generals i tècnics

La disposició final primera modifica la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme (d'ara endavant, "LGOTU") amb la finalitat de facilitar l'adaptació i, si escau, la construcció de noves infraestructures que facilitin el desenvolupament de l'activitat agrícola i en particular el desenvolupament de l'activitat ramadera. Es pren en consideració, d'una banda, la necessitat de poder facilitar els treballs de maneig del bestiar durant les èpoques en què ha d'estar estabulat i, d'altra banda, el fet de disposar d'infraestructures que siguin compatibles amb els principis del benestar animal, pels quals s'ha de regir la producció, la cria, l'engreix i, en general, la tinença d'animals de renda.

En aquest sentit, aquesta modificació de l'LGOTU ha de facilitar i permetre que es puguin adaptar les infraestructures existents o bé que se'n puguin construir de noves, de manera que estiguin concebudes per poder facilitar el treball quotidià inherent al desenvolupament de les activitats agropecuàries. Així mateix, es vol facilitar que es pugui disposar d'espais apropiats per emmagatzemar la maquinària i altre material necessari, i fins i tot per emmagatzemar l'herba que es dalla i recull durant l'estiu. La finalitat és poder assegurar l'alimentació del bestiar durant les èpoques d'hivern i durant les èpoques d'engreix del bestiar que es pugui criar amb la finalitat de poder continuar assegurant la producció de carn i productes carnis de proximitat sota criteris objectius que permetin assegurar-ne la qualitat i la singularitat.

L'adaptació del marc legislatiu per poder disposar d'aquestes infraestructures és també un element que s'ha de considerar des de la perspectiva de poder assegurar la continuïtat de l'agricultura i la ramaderia, prenent en consideració que aquesta continuïtat està estretament relacionada amb la continuïtat generacional del sector primari. Aquesta activitat avui ja presenta una població força envellida i molt probablement tendirà cap a la represa i la fusió per part de les noves generacions de les explotacions existents i, per consegüent, cap a la creació d'explotacions que disposaran en un futur d'una superfície agrària més gran i d'una població de bestiar més elevada. Per aquest motiu es requeriran, a la vegada, edificacions de dimensions superiors a les actuals en les quals es pugui encabir la maquinària i altre utilatge necessari per al conreu de la terra, així com els caps de bestiar que puguin formar part de les explotacions. Per tant, la perennitat dependrà en gran mesura de les facilitats que es puguin posar a disposició de les noves generacions d'agricultors i ramaders per poder disposar d'instal·lacions apropiades.

La modificació legislativa que es proposa respecta la distribució de competències vigent entre Administració central i administracions comunals, i deixa a criteri de les administracions locals la concreció dels requisits urbanístics que hauran de complir les edificacions destinades a usos agraris i ramaders, unes condicions que des de cada parròquia es podran adaptar en funció de la dimensió de les explotacions agràries i ramaderes que constin al seu territori i altres criteris que es puguin establir.

S'afegeix a l'LGOTU una disposició addicional que complementa el que es preveu en aquesta Llei en relació amb la modificació de la Llei d'allotjaments turístics, a

l'efecte d'afavorir també la rehabilitació de les edificacions tradicionals que daten d'abans de 1950 per poder-les destinar a ús d'allotjament turístic sense la necessitat d'haver de complir determinats requisits establerts a la normativa sectorial vigent que en dificulten en gran mesura la restauració. D'aquesta manera s'afavoreix que se n'eviti l'abandonament i es faciliti la conservació d'aquest important patrimoni arquitectònic nacional per mitjà del desenvolupament d'una oferta singular d'allotjament turístic que cada vegada és més cercat i sol·licitat pels consumidors. Aquesta oferta pot ser fins i tot una nova font de reclam per al desenvolupament d'un turisme més qualitatiu que dona valor al nostre territori com a destí turístic sostenible en el qual impera el respecte de l'entorn i del seu patrimoni històric.

La disposició final segona modifica els estatuts de la societat Ramaders d'Andorra, SA a fi que aquesta entitat pugui aspirar al desenvolupament de totes les activitats de transformació de la carn i productes carnis que es poden produir al llarg de la cadena alimentària. A més, introdueix als estatuts la visió integral del procés productiu, "des de la cort fins a la taula", a l'efecte de poder intervenir en totes les fases que poden contribuir a realçar la carn i els productes carnis que s'obtenen dels animals que la societat adquireix i, per tant, poder assegurar el màxim retorn econòmic possible d'aquests productes per als socis ramaders que en formen part.

Així mateix, cal adaptar els estatuts de la societat perquè pugui dur a terme estudis i projectes de recerca i innovació que tinguin com a finalitat la millora dels processos de selecció de les espècies animals autòctones, o participar en aquests treballs, i, per consegüent, la millora productiva del bestiar dels socis ramaders, així com l'aplicació de les pràctiques que poden contribuir a millorar la seva producció, incloent-hi la millora dels processos de transformació i de comercialització. La finalitat és poder assegurar que la societat s'aprofiti del coneixement i l'evidència disponible i dels avenços tecnològics que es puguin produir al llarg del temps en aquests àmbits, per acreditar que els productes que comercialitza compleixen els estàndards de seguretat i de qualitat que es puguin establir i al mateix temps es pugui també avançar en la implementació dels canvis i les evolucions que les mateixes condicions del mercat i la demanda dels consumidors li puguin imposar.

També s'atorga a Ramaders d'Andorra, SA les facultats perquè pugui desenvolupar accions formatives, en aquest cas dirigides principalment a formar i capacitar el personal del sector de la venda al detall de carn i productes carnis i el sector de la restauració comercial i social, a través dels quals es posen a l'abast del consumidor la carn i els productes carnis del bestiar que adquireix. L'objectiu és que tinguin un bon coneixement del procés productiu i disposin de les habilitats necessàries perquè els productes que adquireixen a la societat es lliurin als consumidors en les millors condicions i d'acord amb els criteris de qualitat que s'hagin definit.

La disposició final tercera modifica la Llei del comerç per simplificar els tràmits administratius que han de complir els titulars de les activitats agrícoles i ramaderes objecte d'aquesta Llei quan desenvolupen activitats agràries o ramaderes que tenen com a objecte la producció i la venda directa de productes agraris alimentaris. En

aquest sentit es preveu que els titulars de les explotacions agràries quedin exempts d'haver d'efectuar la sol·licitud d'obertura comercial i figurin inscrits al Registre de Comerç en el cas que facin activitats de venda directa d'aquests productes, ja sigui perquè els lliuren al consumidor (venda directa a la mateixa explotació o amb lliurament a domicili) o bé perquè fan la venda a una tercera persona física o jurídica que, al seu torn, té la titularitat d'un negoci de venda de productes alimentaris.

Amb aquesta modificació es dona resposta a una de les demandes del sector per poder afavorir el desenvolupament d'activitats complementàries inherents al mateix sector agrari i ramader i que tenen com a finalitat impulsar la producció de productes alimentaris de proximitat (quilòmetre zero) de qualitat, com poden ser el conreu per a la producció de productes frescos de l'horta, la producció de fruits i els productes que es poden obtenir a partir de la seva transformació. A més, es vol facilitar que es pugui diversificar la producció per mitjà d'activitats com la cria d'aviram o la cria de conills per a la produir ous i altres productes (carns), pels quals hi ha un interès i una demanda creixents dels consumidors.

En qualsevol cas la modificació té com a objecte agilitar les tramitacions administratives per evitar la càrrega burocràtica que comporta el procés per poder obtenir aquestes autoritzacions i la inscripció al Registre de Comerç per poder desenvolupar aquestes activitats complementàries de les activitats principals de les explotacions agràries, així com les tramitacions consegüents en cas que es produeixi una ampliació del ventall d'aquest tipus d'activitats que es puguin fer des de les mateixes explotacions. Es vol assegurar, però, que es duguin a terme complint els requisits i els condicionants tècnics que puguin establir les altres normatives sectorials que els puguin ser aplicables, com ara la normativa sanitària o, donat el cas, la normativa de seguretat i qualsevol altra normativa específica que, atenent la naturalesa de les activitats que es desenvolupin, s'hagi d'aplicar.

També s'inclou en aquesta disposició una modificació de la Llei del comerç a l'efecte de remarcar i reforçar que un signe no pot constituir un nom comercial si és d'una natura que pugui induir a error el públic sobre l'origen dels productes o dels serveis que es comercialitzen sota el nom comercial, en consonància amb el que es preveu a les disposicions finals vuitena, novena i desena d'aquesta Llei. Té una rellevància especial, entre altres, per als sectors ramader i agrícola a l'efecte de poder reforçar la lluita contra el frau que es deriva de la posada al mercat nacional de productes agraris i productes alimentaris etiquetats amb formats que empen signes (mencions o imatges) que poden induir a generar una confusió als consumidors en relació amb el seu origen. D'altra banda, es clarifica que l'acció judicial de nul·litat de noms comercials que regula la Llei és imprescriptible.

La disposició final quarta modifica la Llei d'agricultura i ramaderia, del 22 de juny del 2000, per ampliar el seu àmbit d'aplicació en matèria de salut vegetal i poder disposar d'un marc apropiat per poder dur a terme les accions de vigilància i control i la implementació de les mesures de lluita que es puguin considerar més oportunes per prevenir i controlar les plagues i els altres possibles agents patògens que poden comprometre la salut de les produccions agràries vegetals (conreus) i, fins i tot,

comprometre la salut de les plantes i flors que formen part de la nostra biodiversitat; clarificar les pràctiques ramaderes que poden rebre ajuts, incloent-hi els ajuts destinats a bonificar les bones pràctiques per assegurar el benestar animal, i modificar el concepte de *jove agricultor* per adaptar-lo a les persones jurídiques. En aquest cas es considera el fet que en el context actual moltes explotacions agràries han optat per la creació de persones jurídiques com a modalitat per establir la titularitat de les explotacions.

També s'introdueix a la Llei el concepte de *règim semiextensiu* de l'explotació ramadera i s'adapta així la norma a la realitat actual, en què els animals de renda passen per un procés d'engreix que no es pot dur a terme per mitjà de models purament extensius. En aquest cas es té en compte el fet que els animals han de romandre estabulats durant aquest període a l'efecte que se'ls pugui proporcionar l'aliment i les cures corresponents i es pugui dur a terme adequadament el procés de finalització per poder obtenir el màxim rendiment possible en termes de producció càrnica.

La modificació també introdueix a la Llei la prohibició d'importar fems i compost que no estiguin controlats sanitàriament, pel risc que comporta la introducció d'aquests subproductes agrícoles a causa de la possible importació d'agents patògens que poden afectar la salut animal (de la cabana ramadera nacional i de la fauna autòctona). Fins i tot pot esdevenir una font de potencials riscos per a la salut pública, així com una font potencial d'importació al territori d'agents patògens que poden també comprometre la salut vegetal, tenint en compte que aquests productes es destinen principalment a la fertilització dels sòls.

Aquesta modificació de la Llei d'agricultura i ramaderia també aporta una clarificació de la funció inspectora dels tècnics del Departament d'Agricultura que dona una millor cobertura a les seves actuacions i s'hi introdueix una nova figura sancionadora per poder sancionar les conductes que siguin contràries als articles modificats.

Finalment, es preveu que els ajuts a l'agricultura i la ramaderia s'incrementin anualment en funció de la variació percentual de l'índex general de preus de consum (IPC).

La disposició final cinquena modifica la Llei del cadastre per intensificar la col·laboració entre els comuns i el Govern amb la finalitat de mantenir actualitzat el parcel·lari agrari nacional i, per tant, poder disposar de les dades cadastrals públiques que han de permetre mantenir actualitzat el parcel·lari que es destina realment a ús agrari, així com controlar-lo i verificar-lo d'acord amb les declaracions anuals que han de fer els titulars de les explotacions agràries. A partir d'aquestes declaracions s'articula el càlcul dels ajuts públics que cada any es destinen al sector primari en concepte de foment de les pràctiques ramaderes tradicionals de muntanya, del dall de prats, del pasturatge de neteja del sotabosc, dels rebaixants i de les pastures deixades a l'erm, i de les pràctiques agràries específiques adequades per mantenir el medi natural, o encara els ajuts públics destinats a promoure plans

de millora quan aquests projectes tenen com a objecte la millora de parcel·les destinades a usos agropecuaris.

La disposició final sisena modifica la Llei 21/2013, per al foment de la rehabilitació del parc immobiliari, la millora de l'eficiència energètica dels edificis i l'ús de les energies renovables, per suprimir del seu àmbit d'aplicació l'exclusió de les instal·lacions agrícoles i incloure les instal·lacions i edificis destinats a usos agraris i ramaders com a actuacions protegides i susceptibles de quedar incloses en els programes de millora del parc immobiliari nacional mitjançant la implantació d'energies renovables. D'aquesta manera es genera un marc legislatiu que propicia la possibilitat de poder introduir al pla Renova una nova línia d'ajuts dirigida específicament al sector primari per poder implantar la producció d'energies renovables. Inclouria, per exemple, la producció d'energia a partir de l'energia solar per mitjà de la instal·lació de plaques fotovoltaïques en les edificacions destinades a l'activitat agrària i ramadera perquè puguin ser més autosuficients en termes de consum energètic i, per consegüent, esdevinguin més sostenibles des del punt de vista mediambiental i, donat el cas, puguin fins i tot arribar a produir energia per poder-la posar a disposició de la xarxa pública de distribució d'energia. S'afavoriria així de retruc la diversificació de les fonts d'ingressos del sector primari perquè pugui ser, econòmicament parlant, més eficient.

La disposició final setena modifica la Llei 16/2017, del 13 de juliol, general de l'allotjament turístic i estableix una nova categoria d'allotjament rural creant l'allotjament agroturístic, com una nova modalitat d'allotjament turístic vinculat directament a les explotacions agràries que constin inscrites al Registre d'Explotacions Agràries i en les quals es desenvolupi de forma activa una activitat de producció agrària o ramadera, ja sigui per mitjà del cultiu i la producció de productes agraris i alimentaris o per mitjà de la producció, la cria i l'engreix de bestiar de renda considerat d'interès general (boví, equí, oví i cabrú). Es dona valor així al sector primari i el treball que desenvolupa i es possibilita al mateix temps que es pugui crear una oferta real d'allotjament agroturístic que fins ara la Llei d'allotjaments turístics no diferenciava i per a la qual hi ha també una demanda creixent. Es té en compte, doncs, el context actual, en què els visitants busquen cada vegada més aquesta tipologia d'allotjaments, on poden compartir experiències amb la gent que pren cura del territori que visiten i gaudir dels productes que els poden oferir, sense renunciar a poder continuar gaudint de la resta de productes i serveis que el lloc de destí els pot oferir; per tant, en el nostre cas, de l'oferta comercial, de lleure i cultural que forma part de la nostra oferta turística més habitual.

Finalment, la Llei introdueix diverses modificacions més a l'efecte de poder reforçar les mesures orientades a lluitar de forma més eficaç contra l'intrusisme, en particular quan aquestes accions poden induir a una competència deslleial envers els productors locals i generar confusió als consumidors en relació amb l'origen dels productes agraris i alimentaris que adquireixen. Les modificacions són les següents:

- La disposició final vuitena modifica la Llei de marques, de l'11 de maig del 1995, i hi afegeix un capítol que regula les marques de garantia o de certificació,

àmpliament utilitzades als països del nostre entorn per garantir o certificar productes i serveis relatius als sectors ramader i agrícola, entre altres.

- La disposició final novena modifica la Llei de taxes de l'Oficina de Marques, del 5 d'octubre del 1995, per preveure-hi una taxa específica en relació amb la sol·licitud i la renovació de les marques de garantia o de certificació.
- La disposició final desena modifica la Llei sobre la utilització de signes d'Estat, de 20 de juny del 1996. Amb aquesta modificació es reforça el principi consistent en el fet que en cap cas no es pot autoritzar l'ús d'un signe d'Estat si la utilització és d'una natura que pugui induir el públic a error sobre l'origen del producte o del servei de què es tracti, la qual cosa és d'una importància especial per als sectors ramader i agrícola, entre altres. Així mateix, a l'efecte d'atorgar més seguretat jurídica, també s'introdueix a la Llei un article relatiu a recursos administratius i accions judicials de nul·litat en contra d'autoritzacions d'ús de signes d'Estat, i un article sobre l'obligació de les autoritats competents de publicar les concessions d'autoritzacions d'ús de signes d'Estat, així com les nul·litats d'autoritzacions d'ús de signes d'Estat i qualsevol altra dada que s'estableixi reglamentàriament.

Les disposicions finals onzena i dotzena encomanen al Govern la publicació del text refós de la Llei d'agricultura i ramaderia, i estableixen l'entrada en vigor d'aquesta Llei pel desenvolupament i la diversificació dels sectors ramader i agrícola l'endemà de publicar-se al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

III. Aspectes econòmics

Aquesta Llei no ha de comportar conseqüències transcendents en termes d'increment de la despesa pública. Amb tot, cal tenir present que actualment l'import dels ajuts públics que es destinen al sector primari és de 3 milions d'euros i serà necessari, a mitjà termini, augmentar les dotacions de determinades partides pressupostàries, en particular les que es puguin destinar als ajuts públics que s'atorguen al sector ramader i agrícola per a la bonificació del benestar animal, si es fan extensives als titulars de les explotacions agràries amb activitat ramadera que compten amb bestiar equí, oví i cabrú. Així mateix, caldrà incrementar les dotacions destinades a implementar plans de millora de les explotacions agràries a l'efecte de poder afavorir i acompanyar els joves agricultors i ramaders en la posada en marxa de noves infraestructures dedicades a usos agraris i ramaders, com poden edificis per estabular el bestiar.

Aquests increments probables de la despesa pública que es puguin derivar de l'aplicació d'aquesta Llei s'hauran de dur a terme, però, tenint en compte la disponibilitat pressupostària de cada moment, així com el nivell d'endeutament públic que es pugui acordar d'establir.